

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ROCKNENOMRÅDET, LJUNGBY KOMMUN

Föreliggande skötselplan för naturreservatet Rocknenområdet bygger på förs lag till skötselplan utarbetat av länsstyrelsen 1974-01-28 och överarbetat efter samråd med markägare, Ljungby kommun, skogs-
vårdsstyrelsen och statens naturvårdsverk samt synpunkter från av-
delningen för ekologisk botanik vid Lunds universitet och Sunnerbo
lokalavdelning av Svenska Naturskyddsföreningen. Beskrivningen av
området är gjord av Ingvar Christoffersson och Carl Erik Johansson.

I. ALLMÄN BESKRIVNINGData

Naturreservatet omfattar en areal av ca 295 ha, varav ca 43 ha skog-
bärande grus- och moränmark, ca 20 ha skogbärande torvmark, 230 ha
sankmark och 2 ha vatten (en liten sjö och en bäck). Det är beläget
öster om Torseryds by, öster om allmänna vägen Åsen - Stönja omkr
5 - 7 km sydost-ostsydost Lidhults samhälle; ekonomiska kartbladen
04391, 04392, 05301 och 05302.

Syfte

Syftet med vården och förvaltningen skall vara att bevara ett na-
turskönt skogs- och myrområde med den välutbildade rullstensåsen
Rocknen jämte sidoavlagringar av rullstensgrus, barrskog med bl a
linnéa, myrar med stora förekomster av bl a myrlilja, klocklång
och dvärgbjörk samt ett rikt djurliv.

Områdets naturLäge, landformer, landskapsbild

Rocknenområdet är beläget i västra delarna av den sydsmländska
sjö- och myrslätten. Trakten är genomdragen av smältvattenavlag-
ringar formade vid randen av inlandsisen under dess avsmältning.
Dessa har formen av rullstensåsar, gruskullar och sandfält, som
jämte moränkullar och ryggar av skiftande form höjer sig över
det flacka, myrdominerade landskapet.

Rocknen är ett synnerligen vackert exempel på en ryggformad rull-
stensås genom läget i ett stort myrkomplex, som domineras av vid-
sträckta kärr. Åsen synes vara uppbyggd i en smältvattenkanal i
inlandsisen under dess avsmältning, när isranden gick genom

området omkr 10 000 år f Kr. I norra delen av reservatet är åsen genombruten av bäckavloppet från Torserydssjön. Vid den blockiga och steniga tröskel, som därvid bildats, har tidigare legat en såg. Åsen dämmer upp ett långsträckt kärr i väster. Kärrets yta ligger närmare 2 meter högre än myrkomplexet öster om åsen.

Åsen bildar norr om bäcken en rygg med "pucklar" på mer än 10 m höjd. Närmast bäcken är den åtsnörd till en markant åskulle. Bredden vid basen är här omkring 50 m. Söder om bäckgenombrottet bildar åsen en ansvallning och når mer än 12 meters höjd och 100 meters bredd. Åt öster och söder utbreder sig ett bälte sidoavlagringar i form av kullar och ryggar inneslutande kärrsänkor. Ryggarna är vanligen anlagda i sprickor längs med randen av inlandsisen. Detta bälte närmast åsen är inemot 250 meter brett och 600 meter långt. Mot söder fortsätter åsen med tämligen konstant bredd av 50 - 60 meter och undulerande, vanligen smalt, mjukt rundat krön, som på de högre partierna breddas till ett krönplan. Ryggen företer "pucklar" och "svankar". Den blir stegvis lägre.

Omkring 750 meter söder om bäckgenombrottet ligger en markant åsgrop mellan åsryggen och en åssporre i öster.

Omkring 1,5 km söder om bäckgenombrottet bildar åsen en markant vinkelkrök. Norr om denna är riktningen nordnordväst-sydsydostlig, söder därom ostnordost-västsydvästlig. Den senare delen är låg och smal, ca 30 - 40 meter. Denna åsform framträder särskilt vackert genom kontakten med kärren. Åt sydväst fortsätter åsen med 3 - 7 meters höjd och mindre markerad ryggform för att avbrytas ca 2,2 km söder om bäckgenombrottet.

Åsen är bevuxen med barrblandskog. Vid den ovannämnda åskröken är denna gles, vilket ger en särskilt tilltalande relief åt landskapsbilden. I barrskogen växer bl a linnéa.

Öster om åsen ligger dels en rad s k topogena (terrängbetingade) källkärr och kärrdrag, dels ett stort myrkomplex, som innesluter fastmarksöar med blandskog och den ca 200 meter långa Madsjön. Norr om Madsjön höjer sig isolerade kullar av smältvattenavlagringar. Övergången kärr-fastmark norr om Torserydsbäcken är ett vackert exempel på s k iskontakt, d v s ofta brant, ojämn sluttning av en smältvattenavlagring som byggts upp i kontakt med avsmältande ismassor i sprickor vid randen av inlandsisen. Efter deras försvinnande har branterna utformats av ras, delvis under inverkan av rinnande vatten.

Från åsen har man en god överblick över myrområdena och omgivningen. Området har karaktären av vildmark, men är ändå lättillgängligt på grund av åsen. En stig går med skiftande sträckning på och utmed åsen.

Hydrologi, vegetation och fauna

I det långsträckta kärret väster om åsen förekommer intressanta växtsamhällen i väl avgränsade zoner. Närmast åsfoten dominerar ofta pors och dvärgbjörk. Dessa övergår vid åsens norra del i nästan rena myrliljekärr, som når en ansenlig bredd. Myrliljekärren imponerar inte bara arealmässigt utan också genom sin slutenhet. Andra arter för en nästan tynande tillvaro i dem. Veterligen finns inget jämförbart myrliljekärr i Småland eller Halland.

Väster om myrliljekärren vidtar en smal zon, där myrlilja, klockljung och pors tillsammans präglar fältskiktet. Utanför denna försvinner myrliljan och porsen. Klockljungen får i stället sällskap med tuvsäv och ljung.

Öster om rullstensåsen finns stora blåtåtelkärr, vilka mellan åsen och den lilla Madsjön är något kulturpåverkade genom dikning. Dräneringseffekten har emellertid inte blivit stor, och delar av kärren tycks inte alls ha påverkats. Även i dem växer myrliljan rikligt.

Kring västra delen av den bäck, som avvattnar Torserydssjön, är torven tunn och växtligheten mera fuktängsbetonad. Bland antecknade arter märks brunven, blåtåtel, nålstarr, taggstarr, ängsvädd och blodrot. Vitmossor dominerar i bottenskiktet.

Öster om Madsjön förenar sig Torserydsbäcken med flera rännilar från andra delar av myren. Här blir myren mycket blöt och torven utan bottenskikt. På sådana ställen växer dytgåg påfallande rikligt. I dytgågsamhällena ingår även brunag, vitag, vattenklöver och hirsstarr.

I övergångszonen från myrmark till fastmark utbreder sig torvskog. I dess fältskikt förekommer en hel del hjortron.

Fågellivet är inte närmare undersökt. Trana har emellertid under häckningstid flera gånger observerats vid Madsjön. Vid besök senhösten 1966 iaktogs mycket stora orrflockar. Området är påfallande viltrikt.

Kommunikationer och serviceanordningar

Området nås t ex med bil på allmänna vägen Åsen - Torseryd - Stönja. Goda parkeringsmöjligheter finns i ett iordningställt f d grustag i anslutning till allmänna vägen vid reservatets norra hörn. Man kan nå reservatets mest sevärda del till fots längs stigar på och vid åsen. Bäckens vid åsgebrottet kan passeras på en enkel spång. Önskvärda kompletteringar av anordningar för allmänheten framgår av del II D nedan.

II. SKÖTSELPLANA. Allmänna anvisningar

Hävd av skogsmark och myrområden skall ske i den omfattning och på så sätt som anges nedan under B och C.

Alla åtgärder, som inte hänförs till normalt skogsbruk, skall ombesörjas av naturvårdsförvaltaren. Närmare riktlinjer för skogsbruket ges i en särskild skogsbruksplan, inom ramen för skötselplanen för reservatet. Skogsbruksplanen utarbetas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med berörda markägare.

Anordningar för allmänheten vidtas enligt D nedan.

Ansvarsfördelning och utförande framgår av E nedan.

B. SkogsbrukAllmänt

Området skall skötas så att nuvarande naturmiljö med markbeskaffenhet, terrängformationer, hydrologiska och limnologiska förhållanden, vegetation, djurliv samt landskapsbild såvitt möjligt bevaras oförändrade. Det skall dock eftersträvas att tallen, som under en tidsperiod varit det för bygden karakteristiska trädslaget, blir det dominerande trädslaget inom området.

Med hänsyn till reservatets syfte skall följande allmänna anvisningar iakttagas.

Transporter på myrmark skall begränsas till vad som fordras för skogsbruket och förläggas så att de om möjligt ej påverkar mark, växtlighet eller hydrologiska förhållanden.

Vid skogsbruket skall hänsyn tagas till naturmiljön enligt nedanstående indelning.

1. Normalt skogsbruk som får bedrivas inom områdena 1C, 2B, 4, 5, 6 och 7, skall avse vanlig skogsskötsel med naturvårdshänsyn enligt 1 § skogsvårdslagen. Anvisningar härom ges av skogsvårdsstyrelsen. Som exempel på naturvårdshänsyn kan följande nämnas.

Vid kanten av myren och bäcken skall kvarlämnas kantträd och buskage, så att naturmiljön (landskapsbild, djurliv) såvitt möjligt bevaras. Säreigna och dekorativa träd sparas. De bör jämte kvarlämnade buskage smälta in i naturmiljön. I övrigt skall så långt möjligt boträd lämnas kvar liksom enar och rönnar. Avverkningsavfall skall ej lämnas i myrleggar och i bäcken.

Inom de områden som är närmare angivna nedan, skall skogen skötas enligt nedanstående riktlinjer.

- 2a. Naturvårdande skogsskötsel inom områdena 1A - B, 2A och 3 avser skogsskötsel med ändamålet att bevara eller öka naturvårdsvärdet inom särskilt tilltalade områden, som förväntas bli besökta. Landskapsvårdssintresset skall här överväga andra intressen. Exempel är tallbestånd på åsen, vilka skall skötas med längre omloppstid än vid normalt skogsbruk. I dessa områden skall skogen vårdas genom försiktiga röjningar och gallringar.

Med försiktig röjning avses öppethållande av strövstigar och utsikter samt främjande av vackra träd och buskar eller grupper av träd och buskar medan däremot fågel- och viltskyddande buskage, boplatser, viltstråk etc lämnas orörda. Vissa partier, som närmare anges i den till skötselplanen knutna skogsbruksplanen, skall f ö lämnas orörda.

Med försiktig gallring skall avses ett uttag av högst 20 % av den aktuella kubikmassan.

Kalavverkning skall ej äga rum. Föryngringsåtgärder på åsen skall avse återväxt av inhemsk tall. Fröträd skall kvarlämnas med minst 50 st per hektar. Eventuell markberedning skall utföras manuellt.

- 2b. Skogspartier inom områdena 1B, 3, 8, 9 och 10 skall lämnas orörda.

C. Redogörelse och skötselbestämmelser för delområden

I detta avsnitt ges beskrivningar, ändamål och skötselbestämmelser för reservatets delområden. Detaljerade uppgifter ges i den skogsbruksplan, som utarbetas av skogsvårdsstyrelsen.

Område 1. Rocknen, rygg- och kullformad rullstensås

- 1A Beskrivning. Åsparti med "pucklar" och "svankar", i söder genombrutet av Torserydsbäcken. Iskontakt- och erosionsbranter. I norr iordningställt f d grustag.

Barrskogen är avverkad i slutet av 1960-talet. Enstaka björkar, rönnar, små tallar och enar samt någon bok förekommer. I fältskiktet dominerar fläckvis ljung, mjölon, lingon och kråkris.

Vidsträckt utsikt från kullen närmast bäcken.

Ändamål. Ås med mattor av ljungväxter. En och rönn fränjas. För övrigt inget busk- eller trädskikt. Parkeringsplats, utsiktsplats och rastplats.

Åtgärder. Naturvårdande röjningar; buskar och träd hålles borta. Parkeringsplats ordnas i norra delen av det iordningställda grustaget. Rastplats anlägges och underhålles på kullen närmast bäcken.

- 1B Beskrivning. Kulligt ryggformad ås med barrskog.

Ändamål. Ås med barrskog, i huvudsak tallbestånd; på östra åsslutningen och vid östra åsfoten naturbarrskog, som lämnas orörd med undantag för utsikter över myren.

Åtgärder. Naturvårdande skogsskötsel med främjande av tall. Försiktiga röjningar och gallringar. Hyggesavfall hålles borta från stig och myrkant. Utsikter hålles öppna från åsens högsta partier. Rastplats anlägges och underhålles ca 850 meter söder om bäckenombrottet.

- 1C Beskrivning. Låg rygg- och kullformad ås med ung kulturbarrskog.

Ändamål. Ås med barrskog.

Åtgärder. Normalt skogsbruk.

Område 2. Gruskullar och sänkor med barrskog, torvskog, mossar
och kärr

- 2A Beskrivning. I detta delområde märks bl a olikåldrig barrskog med lingon, blåbär och ljung; torvskog med bl a hjortron; liten tallmosse med kärrlagg.

Ändamål. Naturvårdat skogsområde.

Åtgärder. Naturvårdande skogsskötsel. Tallmossen och torvskogen lämnas orörda. I övrigt försiktiga röjningar och gallringar.

- 2B Beskrivning. Gruskullar och backar med barrskog.

Ändamål. Skogsområde.

Åtgärder. Normalt skogsbruk.

Område 3. Gruskullar, ryggar och sänkor; barrskog, torvskog och kärr

Beskrivning. Grusryggarna har vanligen nordväst-sydostlig riktning (parallellt med randen av den avsmältande inlandsisen), kullarna och sänkorna mer oregelbundna mönster. Skogen är olikåldrig.

Längst i väster växer medelålders tallskog på torvmark. I tallmossen norr om bäcken ligger ett par grusholmar med blandskog.

I området öster om åsen växer delvis äldre granskog, delvis medelålders granbestånd, delvis yngre bestånd av gran och tall. Fläckvis förekommer linnéa. I övrigt dominerar lingon, blåbär och ljung i fältskiktet. I sänkorna växer torvskog. Viss dikning har förekommit förr i tiden. Några sänkartier har kärnkarakter. Källmyrar framträder vid foten av en del ryggar.

Ändamål. Skogs- och myrområde, som väsentligen lämnas orört och utvecklas till naturskog.

Åtgärder. Inga skogsvårdsåtgärder. Vid stigen förbi bäckgenombrottet mellan område 1 och 2 och söderut i östra delen av området göres eventuellt försiktiga uthuggningar för att nå bättre utblick över myren.

Område 4. Barrskogsbevuxna gruskullar och torvskog

Beskrivning. Väster om Gåsemaden uppträder låga kullar, som är bevuxna med barrskog av olika ålder. Öster om Rocknen ligger låglänt grusmark och torvmark, som är skogsbevuxen.

Ändamål. Skogsområde.

Åtgärder. Normalt skogsbruk.

Område 5. Gruskullar och sänkor med hyggestrakt och blandskog

Beskrivning. Låga gruskullar och dikespåverkad torvmark. I söder en hyggestrakt på fastmark. I norr grov torvskog.

Ändamål. Skogsområde.

Åtgärder. Normalt skogsbruk.

Område 6. Låga grus- och moränkullar. Kärrsänkor. Barrskog

Beskrivning. Den lågkulliga marken är bevuxen med olikåldrig barrskog, bl a bestånd av grov tall och mindre partier av planterad gran. Tallskog utbreder sig på torvmarken.

Ändamål. Skogsområde.

Åtgärder. Skogsbruk; hittillsvarande skogsvård fortsätter. Enkel traktörväg får anläggas västerut vid reservatets södra gräns. Befintligt vägdike norr om Grönefloe får underhållas. Samaråd med skogsvårdsstyrelsen skall i god tid äga rum innan dessa företag utföres. Skogsvårdsstyrelsen lämnar närmare anvisningar om utförandet.

Område 7. Kulliga grusryggar. Barrskog av skiftande ålder

Beskrivning. Höjdområde med ryggar av rullstensgrus. Ryggarna har omkr nordväst-sydostlig riktning längs med randen av inlandsisen. Bestånd av tall och gran. Föryngringstrakter med tall och gran.

Ändamål. Skogsområde.

Åtgärder. Skogsbruk.

Område 8. Skogspartier i form av öar och uddar i myren

Beskrivning. Naturskog på fastmark i myren. En del gammal tall. Tillhåll för fågel och vilt.

Ändamål. Naturskog, som lämnas orörd.

Åtgärder. Inga.

Område 9. Myrkomplex med kärr, mossar och torvskog

Beskrivning. Norr om Torserydsbäcken ligger en mosse, som växer igen med tall och björk; i fältskiktet ljungväxter. Närmast bäcken utvecklas en tallmosse till torvskog, där uttorkning ägt rum bl a efter bäckrensning under 1960-talet. Söder om mossen utbreder sig ett kärrkomplex med växtsamhällen i tydligt avgränsade zoner, vilka tycks betingas av förhållandet grundvatten-nederbördsvatten. Bl a märks myrliljesamhällen, myrlilje-klockljung-porssamhällen samt klockljung-ljung-tuvsävsamhällen, vilka ingår i fastare kärrmark. Området är genomdraget av viltstigar.

Ändamål. Orört myrområde.

Åtgärder. Inga.

Område 10. Myrkomplex med kärr, mossar och torvskog

Beskrivning. Torvmarkerna öster om Rocknen bildar ett komplex av växtsamhällen, som uppvisar skiftande igenväxningsgrad på grund av varierande dränerings- och näringsförhållanden. Kärrvegetation av olika fasthetsgrad dominerar. I anslutning främst till områdena 1B, 2, 3 och 5 växer tallmossar, som närmare grusmarken övergår i torvskog. Sådana torvskogspartier ligger t ex mellan åsen och dess sidokullar (1B och 3) nordväst om Madsjön och mellan 1B och 5. Ett kärrdråg med blåtåtelldominans dränerar området i sydväst-nordostlig huvudriktning öster om Madsjön. I de norra delarna har kärrret prägel av slåttermad. Viltstigar genomkorsar området. De leder till de skogbevuxna grusholmarna (8).

Ändamål. Orört myrkomplex.

Åtgärder. Inga.

Område 11. Madsjön

Beskrivning. Liten myrsjö med torvstränder och humöst vatten.

Ändamål. Orörd sjö.

Åtgärder. Inga.

D. Anordningar för allmänheten

Parkeringsplats för ca 10 bilar och en buss anordnas i det iordningställda f d grustaget i norra delen av område 1A. Här uppsättes på lämplig plats och underhålls informationsskylt, toalett och sopkärl.

Strövstigar anlägges och underhålls på åsen och på sikt även öster därom, varvid befintliga vägar och stigar utnyttjas. Spång anlägges över Torserydsbäcken vid åsgenombrottet. Rastplatser anlägges på åsens krön ca 30 m norr om bäckgenombrottet (område 1A) resp 850 meter söder om bäckgenombrottet (område 1B). Utsikter hålls öppna, framför allt från rastplatserna.

E. Ansvarsfördelning och utförande

Naturvårdsförvaltaren av reservatet ansvarar för sådana åtgärder, som erfordras för att tillgodose syftet med reservatet, samt anordningar för allmänheten. Naturvårdsåtgärder, som icke ingår i normalt ekonomiskt skogsbruk enligt skogsvårdslagen åvilar naturvårdsförvaltaren.

För hämtning av latrin och sopor bör Ljungby kommun svara.

Före skogsbruksåtgärder, såsom stämpling, röjning, gallring, avverkning, markberedning och plantering samt väg- och dikesunderhåll skall samråd med skogsvårdsstyrelsen äga rum minst en månad i förväg. Skogsvårdsstyrelsen ger närmare råd och anvisningar.

Bilaga

Karta till skötselplan